

STT105

Toekomst van contact

Publieke ruimten die digitaal verbinden

Dankzij de digitale technologie hebben we altijd en overal contact met elkaar. Maar tot nu toe zijn het vooral de Big Tech-bedrijven die dat faciliteren. Met hun algoritmen sturen zij op zoveel mogelijk interacties, waarbij conflict en ophef meer winst genereren dan verbindende ontmoetingen. Het gevolg is dat gevoelens van verdeeldheid en eenzaamheid toenemen en desinformatie meer ruimte krijgt.

Wie dat wil veranderen, moet nu nadenken over alternatieven. Over digitale publieke ruimten, waar sociale cohesie en betekenisvol contact centraal staan. Gebouwd op publieke waarden zoals veiligheid, autonomie en inclusie. Deze verkenning laat zien hoe die ruimten eruit zouden kunnen zien en welke keuzes we daarvoor nu moeten maken.

Stichting
Toekomstbeeld
der Techniek

Digitale publieke ruimte: wat is dat?

Een digitale publieke ruimte lijkt op een park, plein of bibliotheek. Het zijn openbare ruimten die open zijn voor iedereen, zonder dat je je gegevens hoeft af te staan. Het zijn plekken waar je elkaar spontaan of bewust kunt ontmoeten en zelf bepaalt wat je deelt. Dat staat in schril contrast met de platforms van Big Tech, waar je met je privacy betaalt en algoritmen sturen met wie en hoe je contact hebt.

In Nederland ontstaan al initiatieven voor digitale publieke ruimten, ontwikkeld door gemeenschappen en publieke instellingen. Deze verkenning voegt daar vier toekomstscenario's aan toe. Samen laten ze zien dat de toekomst van digitaal contact in onze eigen handen ligt en afhangt van keuzes rond technologie, ontwerp en governance.

Laat je inspireren en geef vorm aan de toekomst

Deze verkenning is bedoeld voor iedereen die de kansen en risico's van de digitale samenleving ziet: beleidsmakers, ontwerpers, ondernemers en burgers. Ze laat zien hoe digitale platforms kunnen verbinden in plaats van verdelen, en wat dat vraagt aan beleid, ontwerp, technologie en eigenaarschap. Elk scenario wordt ondersteund door een toekomstverhaal dat de mogelijke richtingen invoelbaar maakt.

Gebruik de verkenning om jouw rol en verantwoordelijkheid te bepalen. Gebruik de scenario's om het gesprek over de toekomst te voeren. En gebruik je verbeelding om bij te dragen aan een digitale samenleving waarin contact weer betekenis krijgt.

Benieuwd naar de scenario's en de contextanalyse die daaraan ten grondslag ligt? Meer weten over wat er nu al in de praktijk gebeurt? Lees de STT-verkenning [Als het klikt](#).

Toekomstscenario's

Wordt de digitale publieke ruimte centraal aangestuurd of zijn er verschillende platforms met eigen regels? Wordt het contact gestuurd door algoritmen of beslis jij zelf met wie je in gesprek gaat? Deze vragen bepalen de verschillen in de vier scenario's voor contact in de digitale publieke ruimte van 2055:

→ Geoptimaliseerd contact

Deze digitale publieke ruimte wordt centraal aangestuurd door een overheid of publiek consortium. Het contact wordt gestuurd door algoritmen die erop gericht zijn om sociale stabiliteit en inclusie te bevorderen. Het is een omgeving die veilig en sociaal is, maar die een beperkte autonomie toelaat.

→ Gefilterd contact

Deze publieke ruimte bestaat uit diverse platforms, die door verschillende gemeenschappen worden aangestuurd. Algoritmen helpen de gebruikers om het platform te vinden dat bij ze past. In dit scenario is er meer autonomie, maar bestaat het risico op parallelle werkelijkheden.

→ Gekaderd contact

Deze digitale publieke ruimte wordt centraal aangestuurd door een publieke instelling of overheid. Deze stelt duidelijke kaders, waarbinnen de gebruikers zich vrij – zonder sturende algoritmen – kunnen bewegen. Dat zorgt voor een open en veilige sfeer, maar de centrale aansturing kan ook leiden tot verstarring.

→ Spontaan contact

In dit scenario kan iedereen een digitale ruimte bouwen en aansturen. Gebruikers moeten hier zelf hun weg in zien te vinden en er gelden geen centrale regels. Er is sprake van maximale vrijheid en creativiteit, maar ongelijkheid en versnippering liggen op de loer.

Belangrijkste inzichten

De vier scenario's laten zien welke keuzes we kunnen maken om het contact in de digitale publieke ruimte inclusief, veilig en waardevol te maken. Daarbij horen de volgende inzichten:

1. Technologie is niet neutraal

Technologie stuurt hoe we in de digitale omgeving communiceren, wie we tegenkomen en onder welke voorwaarden dat gebeurt. Het is aan ons om die technologie zodanig vorm te geven, dat betekenisvol contact en sociale cohesie ruim baan krijgen.

2. Ongelijkheid groeit zonder ingrijpen

Niet iedereen kan zomaar meedoen aan de digitale samenleving. Daarom is het nodig om te investeren in een toegankelijke infrastructuur, in versterking van digitale vaardigheden en in gebruikersondersteuning. Doe je dat niet, dan sluit je al snel mensen uit.

3. De eigenaar bepaalt het contact

Wie eigenaar van een platform is, kan bepalen wie toegang heeft, wie in contact komt met wie en hoe die contacten vorm krijgen. Willen we een open en inclusieve digitale ruimte, dan valt te denken aan gedeeld eigenaarschap, publiek beheer of decentrale aansturing.

4. Samenwerking is cruciaal

Een digitale publieke ruimte die diversiteit propageert, vraagt om het bouwen van bruggen. Tussen verschillende platforms en technologieën, tussen ontwerpers, beleidsmakers en gebruikers, en tussen de gemeenschappen en instellingen die de platforms beheren. Samen maken we de toekomst van contact.

Benieuwd naar de scenario's en de contextanalyse die daaraan ten grondslag ligt? Meer weten over wat er nu al in de praktijk gebeurt? Lees de STT-verkenning [Als het klikt](#).

